

Jean Steinmann, *Saint Jean Baptiste et la spiritualité du désert*, Paris, du Seuil, 1955, s. 192.

Osobie św. Jana Chrzciciela poświęcono już kilka rozpraw. B. Meistermann starał się określić miejsca, gdzie urodził się i rozpoczął nauczanie Poprzednik Chrystusowy¹. Kardynał Th. Innitzer w szkicowaniu postaci św. Jana Chrzciciela posługiwał się danymi z Pisma św. i Tradycji². D. Buzy pisze o jego dzieciństwie i nauczaniu, pomija jednak milczeniem okres lat młodzieńczych³. Ks. Arcybp J. Teodorowicz zaś omówił stronę psychologiczną Herolda Chrystusowego⁴. J. S. mówi o Janie Chrzcicielu to, czego wyżej wymienieni autorowie powiedzieć nie mogli. Opiera on bowiem swoje wywody na najnowszych znaleziskach w Qumran. Właśnie to sięgnięcie do nowych źródeł, stanowi oryginalność omawianej pozycji.

Książka J. S. zaznajamia czytelnika z życiem Esseńczyków, mówi o klasztorze i wtajemnicza w życie wewnętrzne zgromadzenia z Qumran. Składało się na nie poza pracą fizyczną, przepisywanie ksiąg Pisma św., medytacje, z których powstały komentarze biblijne oraz modlitwy układane na wzór Psalmów. W ramach tego właśnie zgromadzenia i takiego życia jego członków J. S. umieszcza św. Jana Chrzciciela. Stawia przy tym hipotezę, według której miał on być nowicjuszem Esseńczyków. Po skończeniu nowicjatu jego zdaniem, św. Jan Chrzciciel opuścił zgromadzenie, udał się nad Jordan i rozpoczął nauczanie. W dalszych rozdziałach swej pracy J. S. stara się znaleźć pewne podobieństwa łączące św. Jana Chrzciciela z Esseńczykami i z chrześcijaństwem.

Czy św. Jan Chrzciciel był w młodości Esseńczykiem? Jest możliwe, że św. Jan Chrzciciel miał jakieś stosunki z Qumran⁵. Nie trzeba jednak wysuwać twierdzeń, na które brak dowodów.

¹ *La Patrie de Saint Jean Baptiste*, Paris 1904.

² *Johannes der Taufer nach der Heiligen Schrift und der Tradition*, Wien, 1908.

³ *Saint Jean Baptiste, études historiques et critiques*, Paris 1922.

⁴ *Herold Chrystusa na tle epoki*, Poznań 1937, 163—254.

⁵ P. Benoit OP, „Revue biblique“, 64 (1957) 438—439. Autor recenzji zwraca uwagę na artykuł J. Schmitta *Les écrits du Nouveau Testament et les textes de Qumran*, w „La Revue des sciences religieuses“, (1955) 394—401; (1956) 55—74, 261—267.

Por. L. M. Dewailly, „La Vie spirituelle“, 415 (1956) 315.

Nowością książki jest to, że autor jej stara się wyjaśnić pewien odcinek życia św. Jana Chrzciciela osłonięty milczeniem zarówno przez Józefa Flawiusza jak i przez Ewangelistów. J. S. jest przekonany o tym, że wykopaliska z Qumran na ten właśnie odcinek życia św. Jana Chrzciciela rzucają pewne światło.

Niewątpliwie odkrycia w Qumran są wielkiej wagi i rzucają wiele światła na fizjognomię czasów Chrystusa Pana. Ruch esseński nie był jednak jedynym ruchem wtedy istniejącym.

Książka J. S. jest godna uwagi, napisana jasno i sugestywnie. Jest to pierwsza książka o św. Janie Chrzcicielu, która uwzględnia znaleziska z Qumran. Na pewno nie przejdzie ona bez echa.

Ks. Franciszek Józwiak

L. Picchini, *La sudorazione di sangue in Cristo secondo i Vangeli, la anatomia, la fisiopatologia e la clinica*, Torino 1953, s. 72.

L. P. jest lekarzem oraz wierzącym katolikiem. Pisząc o krwawym pocie Chrystusa Pana wykorzystał zarówno wiadomości zawarte w Ewangeliach jak i zdobycze nauk medycznych.

L. P. nie jest pionierem w opracowywaniu *hematidrosis* u Chrystusa. Sam bowiem zaznacza we wstępie, że tym problemem interesowało się wielu teologów i lekarzy. Do nich zalicza papieża Benedykta XIV¹, G. Ricciottiego², D. Ropsa³, G. Papińskiego⁴, F. Mauriaca⁵, J. St. Newmana⁶, S. Roschiniego⁷, A. G. Piazza⁸. Nieuwzględnieni przez autora U. Holzmeister⁹ i L. Fonk¹⁰ również interesowali się tym zagadnieniem. Z lekarzy na uwagę zasługują: P. Barbet¹¹, F. La Cava¹², R. W. Hynek¹³, F. Fedeli¹⁴, G. Festa¹⁵, J. Cordiglia¹⁶ i inni.

¹ Benedictus XIV, *Opera Omnia de Servorum Dei Beatificatione et Beatorum Canonisatione*, 2 ed., Venetiis 1777.

² G. Ricciotti, *Życie Jezusa Chrystusa*, 2 ed., Warszawa 1956.

³ D. Rops, *Jésus en son temps*, Paris 1956.

⁴ G. Papini, *Storia di Cristo*, Firenze 1921.

⁵ F. Mauriac, *Vita di Gesù*, Milano 1937.

⁶ J. St. Newman, *I dolori mentali di N. S. durante la passione*, Brescia 1948.

⁷ S. Roschini, *La Vita di Maria*, Roma 1948.

⁸ A. G. Piazza, *Il sangue prezioso di Cristo*, Venezia 1939.

⁹ U. Holzmeister, *Exempla sudoris sanguinei*, „Verbum Domini“, 23 (1938) 71—77; 18 (1943) 73—81.

¹⁰ L. Fonk, *Passio SS. Cordis in horto Gethsemani*, „Verbum Domini“, 8 (1928) 200.

¹¹ P. Barbet, *La Passione di N. S. Gesù Cristo secondo il chirurgo*, Torino 1954.

¹² F. La Cava, *La passione e la morte di N. S. Gesù Cristo illustrate dalla scienza medica*, Neapoli 1953.

¹³ R. W. Hynek, *Święty Całun z Turynu*, Poznań 1938.